

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

מחשבת החינוך - 34312

תאריך עדכון אחרון 17-08-2025

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: לימודי הוראה - תעודת הוראה

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א' או ו' ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): פרופ' צבר בועז

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: Boaz.Tsabar@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: בתיאום מראש.

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

הקורס יעסוק בסוגיות עיוניות-פילוסופיות שונות של תחום החינוך: הגדרות, מטרות, השקפות אידיאולוגיות מרכזיות: אקולטורציה, אינדיבידואציה, סוציאליזציה, והפדגוגיה הדיאלוגית. הקורס יעסוק גם במשבר החינוך בימינו ובניסיונות המעניינים להתמודד איתו.

מטרות הקורס:

מטרות הקורס:

- א. להכיר את מורכבותו של השיח החינוכי, כפי שזה בא לידי ביטוי בהגותם של הוגים מרכזיים בתולדות הפילוסופיה.
- ב. להאיר באופן ביקורתי את הגיונם של מושגים ורעיונות בשיח החינוך הישראלי.
- ד. לעודד מחשבה מנומקת, פוליטית וביקורתית על טיבם ועל השלכותיהם של מושגים חינוכיים.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

בסיומו של הקורס יכירו הסטודנטים את גישות העל הרעיוניות של החינוך ואת הוגיו המרכזיים ויוכלו לנתח מושגים חינוכיים על בסיס ההגיונות שנלמדו.

דרישות נוכחות (%) :

80

שיטת ההוראה בקורס: הרצאות פרונטליות ודיון משותף.
בסמסטר הראשון השיעורים יתקיימו במתכונת מקוונת - סינכרונית וא-סינכרונית.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

א. מבוא: חינוך - הגדרת המושג.

ג. אידיאולוגיה בחינוך: סוציאליזציה, אקולטורציה, אינדיבידואציה.

ה. הוגים בחינוך: אפלטון ומשל המערה. ז'. ז'. רוסו וספרו "אמיל". ג'. דיואי - דמוקרטיה וחינוך. יאנוש קורצ'אק - כיצד לאהוב ילדים. מרטין בובר והגיונותיה של הפדגוגיה הדיאלוגית. הגיונותיה של הפדגוגיה הפדגוגיה הביקורתית.

חומר חובה לקריאה:

אדר, צבי, החינוך מהו?, מאגנס, ירושלים (תשל"ו), פרק ראשון.

פרגמנטים על החינוך (במודל).

לם, צ. (2000). האידיאולוגיות ומחשבת החינוך. בתוך: צ. לם (עורך). לחץ והתנגדות בחינוך. (עמ' 1

217-255). תל אביב: ספרית פועלים.

פרגמנטיזם על סוציאליזציה (במודל).

John Dewey, *My Pedagogic Creed*, *School Journal* vol. 54 (January 1897), pp. 77-80
(<http://dewey.pragmatism.org/creed.htm>)

אלוני נ., להיות אדם – דרכים בחינוך ההומניסטי, תל אביב: הקיבוץ המאוחד, (1998). 7-68.

קויפמן, י., "נפש ורוח בחינוך", בתוך: חיים יהודה רות (עורך). על החינוך התיכוני העברי בארץ ישראל. ירושלים: הוצאת ראובן מט, תרצ"ט. עמודים 245-274.

שמואל שקולניקוב, 'אפלטון: החינוך כפיתוח התבונה', בתוך: רבקה פלדחי ועמנואל אטקס (עורכים), חינוך והיסטוריה: הקשרים תרבותיים ופוליטיים, ירושלים, מרכז זלמן שזר לתולדות ישראל (תשנ"ט).

צבר, בועז, "על מקומו של 'ארוס' הפועל במעשה החינוך: ניתוח פדגוגי על בסיס 'משל המערה' ו'המשתה' לאפלטון". גילוי דעת – כתב עת רב-תחומי לחינוך, חברה ותרבות, חברה ותרבות, (6), סתיו

2014.

<https://www.smkb.ac.il/media/p2gawroc/gilui-daat-boaz-tzbar.pdf>

נל, א. ס., סאמרהיל, תל אביב: יבנה, (1973). פרק מבוא (ההקדמה של פרום) + פרק ראשון.

פרגמנטיזם – לוינגסטון (נמצא במודל).

המבוא של עמוס הופמן, בתוך: אמיל – על החינוך, הוצאת תל אביב, הוצאת כנרת (2012).

אוחנה, ד. "אמיל והמחנכים: ז'אן ז'אק רוסו בין מודרניות לנאורות", בתוך: רבקה פלדחי ועמנואל אטקס (עורכים), חינוך והיסטוריה: הקשרים תרבותיים ופוליטיים, ירושלים, מרכז זלמן שזר לתולדות

ישראל, (תשנ"ט).

לם, צבי (1988). ארכיטקטורת בית-הספר ופילוסופיה של החינוך. בתוך: עיונים בחינוך 48, 1988, עמ' 34--29.

פ., פריירה, "הדיאלוג בפדגוגיית השחרור", בתוך: אלוני, כל שצריך להיות אדם, הקיבוץ המאוחד, תל אביב (2005). עמ' 476-478.

צבר בועז, על יסוד האמון בתפיסתו החינוכית של יאנוש קורצ'ק.

https://www.smkb.ac.il/media/1x0fzzbe/%D7%91%D7%95%D7%A2%D7%96-%D7%A6%D7%91%D7%A8_69-92.pdf

צבר בועז, עמל של אהבה – אריך פרום ומרטין בובר.

<https://www.smkb.ac.il/media/srsol0dl/gd-4-boaz-tsabar.pdf>

חומר לקריאה נוספת:

איגלטון, ט., אידיאולוגיה – מבוא, תל אביב: רסלינג, (2006). (עמ' 7-39)

מרכיבי הציון הסופי:

מבחן בית 50 %

מטלות הגשה במהלך הסמסטר: תרגילים / עבודות / מבדקים / דוחות / פורום / סימולציה ואחרות

50 %

מידע נוסף / הערות:

הציון יורכב משתי מטלות:

50% : מטלת אמצע.

50% : מטלת סוף קורס.